

Απόλυτος και φαινόμενος τόνος Αντιθέσεις και εντάσεις

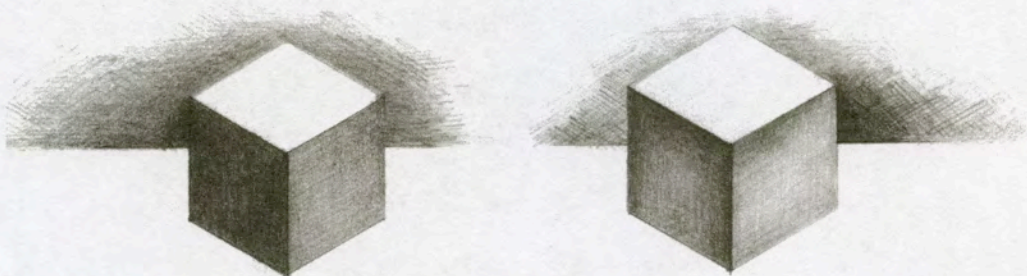
Έχουμε αναφερθεί αναλυτικά στη σχεδιαστική αντιμετώπιση των φωτοσκιάσεων, στην αναλογική μεταφορά των τόνων και στην ενίσχυση των εντάσεων και των αντιθέσεων μεταξύ των διάφορων τόνων.

Εδώ θα αναφερθούμε στις διαφοροποιήσεις του τόνου στο εσωτερικό της ίδιας φόρμας.

Στην πραγματικότητα, κάθε επίπεδη επιφάνεια δέχεται σε όλη την έκτασή της την ίδια ποσότητα φωτός, άρα και εμείς πρέπει να την παραστήσουμε στο χαρτί μας με έναν ενιαίο τόνο. Αυτό τον τόνο, τον ενιαίο, τον καθαρό, τον ονομάζουμε απόλυτο τόνο (εικόνα 117).

Στο ξεκίνημά μας μπορούμε να χρησιμοποιούμε τους απόλυτους τόνους, τους 5 έως 7 της τονικής κλίμακας. Καθώς προχωρούμε, και οξύνεται η παρατηρητικότητα μας, θα διαπιστώσουμε ότι αλλιώς είναι η πραγματική τονική κατάσταση και αλλιώς εμφανίζεται στα μάτια μας.

Βλέπουμε στην εικόνα 118 τη μορφή ενός κύβου, του οποίου οι ορατές πλευρές φωτίζονται διαφορετικά. Έχουμε να παρατηρήσουμε λοιπόν τα εξής: Ο βαρύτερος τόνος στο όριό του με τον αμέσως ελαφρύτερο τόνο

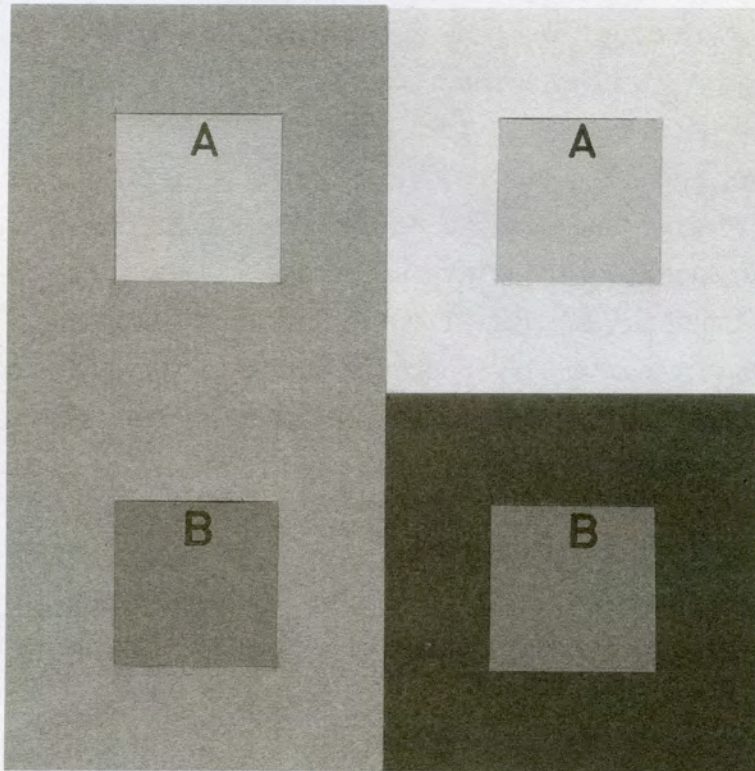

Εικόνα 117. - Απόλυτος τόνος

Εικόνα 118. - Φαινόμενος τόνος

φαίνεται πιο βαρύς απ' ό,τι είναι συνολικά. Ο ίδιος τόνος όμως στο όριό του με τη λευκή επιφάνεια φαίνεται ακόμα πιο βαρύς, και αυτό, γιατί η μεταξύ τους τονική απόσταση είναι μεγαλύτερη. Έτσι, στα όρια επαφής τους αναπτύσσεται και η μεγαλύτερη ένταση. Αυτή η ένταση συγκεντρώνεται στα όρια ανάμεσα στους τόνους που έχουν οι φόρμες. Ο τόνος λοιπόν μιας επίπεδης, κατ' αρχήν επιφάνειας, ενώ είναι ενιαίος δε φαίνεται ενιαίος. Στα όριά της με άλλους τόνους η ένταση του τόνου διαφοροποιείται, αυξάνει. Αυτό τον τόνο τον ονομάζουμε φαινομενικό ή φαινόμενο τόνο, και είναι προϊόν οπτικής απάτης. Αυτή την οπτική απάτη την αναζητούμε, την αποδεχόμαστε και πολλές φορές στο σχέδιό μας την ενισχύουμε, ενώ, αντίθετα, την οπτική απάτη, που αφορά τα μεγέθη και αλλοιώνει τις σχέσεις τους, (οπτικές απάτες σελίδα 142) προσπαθούμε να την εξουδετερώσουμε με κάθε τρόπο.

Η εικόνα 119 δείχνει πώς όμοια γκριζα, τα A (ή τα B), φαίνονται διαφο-

Εικόνα 119.

Ο ίδιος τόνος (AA ή BB) μέσα σε διαφορετικό περιβάλλον φαίνεται να αποκτά διαφορετική ένταση.

ρετικά, επηρεαζόμενα από διαφορετικά περιβάλλοντα.

Οι αυξομειώσεις στο εσωτερικό των τόνων είναι συνήθως μικρής κλίμακας. Γι' αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, γιατί αν δεν κρατηθούν οι απαιτούμενες λεπτές τονικές ισορροπίες, το αισθητικό αποτέλεσμα θα είναι αρνητικό.

Προχωρούμε λοιπόν στη σχεδιαστική διαδικασία με ιδιαίτερη προσοχή και επιφυλακτικότητα, σε τέτοιες κυρίως περιπτώσεις, αυξάνοντας στο έπακρο την παρατηρητικότητά μας και τον έλεγχο όλων συνολικά των δεδομένων. Ελέγχουμε συνεχώς την τονική σχέση της περιοχής την οποία επεξεργαζόμαστε όχι μόνο με τις γειτονικές της αλλά και με το σύνολο.

Έτσι, στο ολοκληρωμένο και ευανάγνωστο, πλέον, σχέδιό μας οι τόνοι “ζωντανεύουν”, “ανασαίνουν”, οι μορφές “συνομιλούν” ευχάριστα μεταξύ τους, και με τη συνδρομή των “φωτεινών σκιών” υπάρχει μια αίσθηση διαφάνειας και ελαφράδας στην ατμόσφαιρα του σχεδίου.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΣΚΗΣΗ

Να σχεδιαστεί σύνθεση αποτελούμενη από απλά αντικείμενα, λευκά ή ανοιχτόχρωμα, εκ των οποίων ένα τουλάχιστον να έχει ακμές αιχμηρές. Η σύνθεση να είναι φωτισμένη με τρόπο που να δημιουργούνται μεγάλες τονικές αντιθέσεις, ώστε να φανούν και να καταγραφούν με σαφήνεια οι τόνοι και οι επιδράσεις που υφίστανται λόγω γειτνίασης.